

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи соціально-правового захисту особистості
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу:

розкрити основи соціально-правовий захист особистості в українському суспільстві та підготувати соціального педагога до роботи з дітьми та молоддю як найбільш незахищених верств та обґрунтувати основні принципи, методи й форми роботи у соціальному захисті дитинства гілками влади (законодавчій, виконавчій, судовій), закладам, організаціям, соціальним інститутам суспільства, сім'ї, школі, соціальним службам, спеціалізованим центрам, закладам додаткової освіти розвитку дітей, органам управління, політичним партіям, громадським, благодійним об'єднанням, ЗМІ тощо.

Компетентності:

Загальні:

ЗК-3. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні:

СК-2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

СК-14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю фахівців соціальної роботи і волонтерів, іншого персоналу.

Програмні результати навчання:

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

РН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

РН 18. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів дітей та молоді.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Модуль 1. Теоретичні основи соціально-правового захисту особистості. Тема 1. Етапи становлення соціально-правового захисту в Україні та світі.	Розуміти історичні передумови соціально-правового захисту особистості. Обґрунтувати нормативно-правове забезпечення конституційних свобод особистості в Україні. Розглянути концепції, форми та системи соціально-правового захисту	Опрацювання лекційного матеріалу
2	Тема 2. Особливості законодавчого забезпечення соціального захисту прав особистості через соціально-педагогічну діяльність.	Розуміти аспекти соціально-педагогічної діяльності в міжнародному і українському законодавстві. Розглянути реалізацію основних прав дітей через соціально-педагогічну діяльність. Аналізувати основні законодавчі акти що захищають права та інтереси дітей та молоді в Україні	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару.
3	Тема 3. Характеристика соціально-правової діяльності соціального педагога.	Знати особливості соціально-правового захисту здоров'я особистості у системі освіти. Використовувати законодавство України у забезпеченні прав особистості на освіту. Використовувати правове виховання дітей та молоді соціальним педагогом у системі соціально-правового захисту особистості.	Підготовка до заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
4	Тема 4. Соціально-правовий захист окремих категорій дітей та молоді.	Знати особливості соціально-правового захисту дітей, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, дітей-інвалідів, дітей-сиріт та	Опрацювання лекційного матеріалу

		дітей що залишилися без батьківської опіки, дітей з особливими потребами.	
5	Тема 5. Нормативно-правове регулювання соціального захисту дітей та молоді в Україні.	Знати нормативно-правову базу соціальної педагогіки в Україні. Обґрунтувати загальні засади соціального захисту дітей та державної допомоги сім'ям з дітьми. Розглянути нормативно-правове забезпечення соціального захисту дітей та молоді в Україні. Особливості законодавчої бази України як соціально-правова умова забезпечення рівних можливостей молоді з функціональними обмеженнями Проблема забезпечення захисту дитини від жорстокого поводження.	Опрацювання теоретичних питань, Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
6	Модуль 2. Технологічні аспекти соціально-правової діяльності соціального педагога. Тема 6. Соціальний захист прав особистості нормами законодавства про працю та житлових прав.	Розуміти соціально-правове вирішення проблеми працевлаштування особистості. Розглянути соціально-правовий захист неповнолітніх нормами законодавства про працю в Україні. Аналізувати вирішення соціальних проблем із забезпечення житлових прав особистості.	Опрацювати відповідні літературні джерела, обговорення на семінарі, виконати словникову роботу.
7	Тема 7. Соціально-правовий захист законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків.	Знати діяльність органів влади із виявленню дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків. Розрізняти права та обов'язки опікуна і піклувальника. Знати завдання органів опіки і піклування з соціальному захисту дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків. Виявити механізми соціального захисту прав дітей-сиріт.	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань практичного заняття
8	Тема 8. Соціальний захист прав та інтересів особистості нормами сімейного законодавства	Знати національні державні програми сімейної політики в Україні. Особливості використання соціальним педагогом сімейного законодавства в соціально-правовому захисті особистості Аналізувати міжнародне законодавство в соціально-правовому захисті особистості у сім'ї.	Опрацювати відповідні літературні джерела, виконати словникову роботу, обговорити на семінарських заняттях.
9	Тема 9. Соціально-правовий захист школярів.	Знати законодавчі норми, що послугують захисту прав та інтересів учасників загальноосвітнього процесу. Охарактеризувати соціальну відповідальність суспільства за захист прав учнів. Порівнювати обов'язки	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання письмових завдань семінару.

	учнів та їх батьків щодо навчально-виховного процесу у школі.	
--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Індивідуальне заняття	5
Контрольні роботи	15
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття		5		5		5		5		5								25
Самостійна робота																5		5
Індивідуальні завдання															5			5
К/р														15				15
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		5		5		5		5		5				15	5	5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурси у системі дистанційного навчання. 2. Силабус дисципліни для студентів. 3. Агаркова Н. Законодавче забезпечення соціально-правового захисту дітей (2002-2005). Рідна школа. 2007. №2. С. 9-12. 4. Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді в сучасній Україні: Навчальний посібник / За ред. О.М. Полякової. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 252 с. 5. Волинець Л. С. Права дитини в Україні: проблеми та перспективи. К. : Укр. ін-т соц. дослідж., Ін-т дитинства. 2000. 74 с. 	

6. Гуріч В.О. Сутність соціально-педагогічної діяльності по захисту прав дитини/ Вісник ЗДУ: Зб.наук.статей. Педагогічні науки. Запоріжжя: ЗДУ, 2002. С.29-34.
7. Ковчина І. М. Основи соціально-правового захисту особистості : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «соціальний педагог» / за заг. ред. докт. філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 297 с.
8. Куриленко О. Права людини на різних етапах розвитку сім'ї. Психолог. 2004. № 3-4, січ. С. 21-24.
9. Лісовець О. В. Соціально-правовий захист дітей та молоді : навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 212 с.
10. Огляд законодавства з прав дитини: практичний посібник / М.О. Камінська. К., 2014. 112 с.
11. Основи соціально-правового захисту особистості : навчальний посібник / уклад. Г. В. Бондаренко. 2-е вид., переробл. та доповн. Умань : ПП Жовтий, 2011. 108 с.
12. Петрович Ж. В. Діти у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія. Рівне : Видавець О. Зень, 2010. 368 с.
13. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації. Колективна монографія. / Під ред. Л. Г. Сокурянської. Харків, 2000. 207 с.
14. Реалізація права дитини на сімейне виховання: досвід, проблеми, перспективи: Зб. матеріалів наук.-практ. конф. / Упоряд. О.С.Шепіленко, А.В.Гулевська-Черниш; Передм. Г.М.Лактіонової. К.: Наук. світ, 2006. 159 с.
15. Савельєва Н. М. Основи соціально-правового захисту особистості: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка». Полтава: ПДПУ, 2008. 268 с.
16. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник/ За ред. І.Д.Зверєвої. К.: Центр навч. літ., 2006. С. 263-273.
17. Соціально-педагогічні основи захисту прав дитини : навч.-метод. посібник / за заг. ред. К.Б. Левченко, О.А. Удалової. К.: ФОП «Чальцев», 2008. 224 с.

Додаткова література

18. Євтух М. Б. Соціальна педагогіка : Підручник / М. Б. Євтух, О. П. Седюк. – 2-ге вид. стереотип. – К. : МАУП, 2003. – 232 с.
19. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка : Навчальний посібник / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 560 с.
20. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.

21. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 487 с.
22. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка : Курс лекцій / Н. А. Сейко. – Житомир : Житомир. держ. пед. ун-тет, 2002. – 260 с.
23. Соціальна педагогіка : Підручник / за ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.
24. Соціальна робота / соціальна педагогіка : Понятійно-термінологічний словник / За заг. ред. І. Д. Звереві – К. : Етносфера, 1994. – 87 с.
25. Соціальна робота : технологічний аспект : навч. посіб. / за ред. проф А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
26. Тюптя Л.Т. Соціальна робота : теорія і практика / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. – К. : ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 408 с.

Законодавство України:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змінами і доповненнями.
2. Кримінальний Кодекс України // ВВР. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2013.
4. «Про охорону дитинства»: Закон України від 26.04.01 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 94.
5. «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю»: Закон України. – ВВР, 2001, N 42, ст.213.
6. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 21-22. – Ст.135.
7. «Про попередження насильства в сім'ї»: Закон України від 15.11.2001 // ВВР, 2002, №10, Інструкція щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї та молоді, служб у справах неповнолітніх, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї (Назва Інструкції із змінами, внесеними згідно з 15 Наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту № 2089/628 від 21.06.2006)
8. «Про біженців»: Закон України від 21.06.2001, № 2557-III.
9. «Про громадянство України»: Закон України від 18.01.2001.
10. Національна програма «Діти України», затверджена Указом Президента України від 18.01.1996, № 63/96.
11. «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»: Закон України від 05.02.1993 // ВВР. – 1993. – № 16 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»: Закон України від 13.01.2005 // ВВР. – 2005. – № 6. – ст.147.
12. «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей, які можуть бути усиновлені, осіб, які бажають усиновити дитину, та здійснення нагляду за дотриманням прав дітей після усиновлення»: Постанова Кабінету Міністрів від 28 серпня 2003 р. № 1377.
13. «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей»: Закон України від 02.06.2005. // ВВР. – 2005. – № 26. – Ст. 354.

- 14.«Про молодіжні та дитячі громадські організації»: Закон України від 01.12.1998// ВВР. – 1999. – № 1. – Ст.2.
- 15.«Про свободу совісті та релігійні організації»: Закон України від 23.04.1991 р.// Відомості Верховної Ради. – 1991. – №25. – Ст. 283.
- 16.«Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»: Закон України. – ВВР, 1991, № 21, ст.252.
- 17.«Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам»: Закон України від 16.11.2000 р. // ВВР. – 2001. – № 1. – Ст. 2.
- 18.«Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей»: Закон України від 02.06.2005. // ВВР. – 2005. – № 26. «Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми»: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001р. №1751
19. «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»: Закон України від 21.11.92 р. // ВВР. – 1993. – №5.
20. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Петришин Роман Андрійович
Контактна інформація викладача	+380505210355 roman.petryshyn@pnu.edu.ua

9. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ
--------------------------	---

	<p>«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» -Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>

Невідповідна поведінка під час занять	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/

Викладач

Петришин Р. А.